

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา

Factors Affecting the Effectiveness of Educational Management in the
Phrapariyattidham Secondary Schools

ภาณุรัฐศรี หนูมาก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อ(1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และ (3) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา จำนวน 193 รูป/คน ได้จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีลิมิตกลาง และเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็น แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.992 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยด้านนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และปัจจัยด้านยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาตามแนวทางดัชนีสมดุลทั้ง 4 มุมมอง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ปัจจัยทุกตัว มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (3) สมการพยากรณ์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ได้ดังนี้ (1) \hat{Y} (คณิตศาสตร์) = 26.420 + 0.484 (ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน) - 0.347 (ปัจจัยด้านประสิทธิผลองค์กร) (2) \hat{Y} (ภาษาไทย) = 33.849 + 0.372 (ปัจจัยด้านนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ) (3) \hat{Y} (ภาษาอังกฤษ) = 19.047 + 0.540 (ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน) (4) \hat{Y} (สมศ.) = 1.630 + 0.257 (ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน) (5) \hat{Y} (คุณลักษณะ) = 0.111 + 0.520 (ปัจจัยด้านการเรียนรู้และพัฒนา) + 0.219 (ปัจจัยด้านผู้เรียนและมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง) + 0.170 (ปัจจัยด้านประสิทธิผลองค์กร)

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

The purpose of this research is as follows: (1) to study the factors affecting the effectiveness of educational management in the Phrapariyattidham secondary schools; (2) to analyze the relationship of those factors affecting effectiveness; and (3) to construct the predictive equations for the effectiveness factors in educational management at Phrapariyattidham secondary schools. The 193 samples from administrators, teachers, and educational committees were organized by stratified random sampling. A questionnaire was used with 129 items which had had IOC between

0.6 – 1.00 and reliability at 0.992. The results show that: (1) The factors related to the effectiveness of educational management in the Phrapariyattidham secondary schools were National Office of Buddhism's policy and educational strategies, analyzed by using the Balance Scorecard. (2) The National Office of Buddhism's policy and educational strategies were related to the results of the Office for National Education Standards and Quality Assessment (ONESA) in students ethics and Thai/English language. (3) The predictive equations for the effectiveness in educational management the Phrapariyattidham secondary schools are: \hat{Y} (Math) = 26,420 + 0.484 (Internal Process Perspective) - 0.347 (Fiduciary Perspective), \hat{Y} (Thai) = 33.849 + 0.372 (The National office of Buddhism's policy), \hat{Y} (English) = 19.047 + 0.540 (Internal Process Perspective), \hat{Y} (ONESA) = 1.630 + 0.257 (Internal Process Perspective), \hat{Y} (Ethic) = 0.111 + 0.520 (learning and Growth Perspective) + 0.219 (Customer & Stakeholder Perspective) + 0.170 (Fiduciary Perspective).

Keywords: The effectiveness of educational management Phrapariyattidham secondary schools

ความนำ

สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา ในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริงประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา และขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนการดำเนินงานตามกรอบแนวปฏิบัติ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำคัญ อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัดพอ (กองพุทธศาสนศึกษา, 2553)

การพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ การบริหารจัดการ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ซึ่งมีแนวโน้มเป็นปัญหาสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานทั้งในด้านคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศ ด้านคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศ ด้านการลงทุนทางการศึกษา ด้านประสิทธิภาพและผลตอบแทนจากการดำเนินการทางการจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียน และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา รวมทั้งเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานทางการศึกษาในระดับกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาต่อไป

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการวิจัยและพัฒนากิจการศึกษารวมทั้งการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้นดังนี้ หลักการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์การ แนวคิด ดัชนีสมมูล

(Balance scorecard) แนวคิด เกี่ยวกับความพึงพอใจและแนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

1.ปัจจัยด้านนโยบาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission)
 ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue) เป้าประสงค์ (Goal)
 ผลผลิตของแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan output)
 เพื่อการสนับสนุนส่งเสริมและการจัดการการศึกษาของสงฆ์

2.ยุทธศาสตร์ (Strategy) การจัดการศึกษา
 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
 ตามแนวคิดดัชนีสมดุล (Balance scorecard)

2.1 มุมมองด้านประสิทธิผล (Fiduciary Perspective)
 (ความสำเร็จของภารกิจทางการบริหารสถานศึกษา)

2.2 มุมมองด้านกระบวนการภายใน
 (Internal process Perspective)
 การจัดโครงสร้างองค์การและการบริหารจัดการ

2.3 มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา
 (Learning and Growth Perspective)
 บุคลากรและการจัดการเรียนรู้

2.4 มุมมองด้านผู้รับบริการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
 (Customer & Stakeholder Perspective)
 บ้าน วัด โรงเรียน (บวร)

ตัวแปรตาม

ประสิทธิผลของการจัดการศึกษา
 โรงเรียนพระปริยัติธรรม
 แผนกสามัญศึกษา

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน
 (1) คณิตศาสตร์ (2) วิทยาศาสตร์
 (3) ภาษาไทย (4) ภาษาอังกฤษ
 (5) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 2. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษา
 ของสมศ.(รอบที่สอง)
 3. คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ
 อันพึงประสงค์ ของผู้เรียน 14 ประการ
1. ผู้เรียนมีระเบียบวินัย
 2. มีความสามัคคี กว้างไกล
 3. มีศรัทธาเห็นคุณค่าพุทธศาสนา
 4. สามารถเผยแผ่หลักธรรมได้
 5. ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
 6. มีความซื่อสัตย์และกตัญญูกตเวที
 7. ผู้เรียนมีความประหยัด
 8. มีความอดทนอดกลั้น
 9. มีความรับผิดชอบ
 10. คิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ได้
 11. มีทักษะในการทำงานร่วมกัน
 12. มีสุขนิสัย กายและจิตที่ดี
 13. ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ
 14. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพที่ดี

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีแนวทางการศึกษาในลักษณะการศึกษาเชิงสำรวจ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 1 ในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร นครปฐมและปทุมธานี จำนวน 16 โรงเรียน จำนวน 306 รูป/คน กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 1 ในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร นครปฐมและปทุมธานี จำนวน 11 โรงเรียน จำนวน 193 รูป/คน เล็กมาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็น ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามและสภาพการณ์ทั่วไปของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษาโดยเป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนา

ประสิทธิผลของการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จำนวน 11 แห่ง โดยให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ครูที่รับผิดชอบงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นผู้ให้ข้อมูล ได้ข้อมูลกลับคืนครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยนำสถิติที่ใช้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยิมเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) ใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา คือ ปัจจัยด้านนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และปัจจัยด้านยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาตามแนวทางดัชนีสมดุลทั้ง 4 มุมมอง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ปัจจัยด้านนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปัจจัยด้านประสิทธิผลองค์กร ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน ปัจจัยด้านการเรียนรู้และพัฒนา และปัจจัยด้านผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ทั้งสิ้น

3. การสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ได้ดังนี้ (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อวิชาคณิตศาสตร์ในเชิงบวก คือ ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน แต่ปัจจัยที่ส่งผลในเชิงลบคือ ปัจจัยด้านประสิทธิผลองค์กร (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อวิชาภาษาไทยมีเพียงปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยด้านนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และเป็นผลในเชิงบวก (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการสอนวิชาภาษาอังกฤษ มีเพียงปัจจัยด้านกระบวนการภายใน และมีทิศทางในเชิงบวก (4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมศ. เป็นปัจจัยด้านกระบวนการภายใน และมีทิศทางเชิงบวก และ (5) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีอยู่ 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการเรียนรู้และพัฒนา ปัจจัยด้านผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และปัจจัยด้านประสิทธิผลองค์กร ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยนั้นส่งผลในเชิงบวกทั้งสิ้น

การอภิปรายผล

1. ปัจจัยด้านนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเพราะว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม และปทุมธานี สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ที่เหมาะสมและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง โรงเรียนสามารถปฏิบัติตามนโยบาย ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนดไว้ มีการกำหนดพันธกิจเพื่อที่จะดำเนินงานพัฒนาการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมียุทธศาสตร์และกลยุทธ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพร อุดพันธ์ (2551) ที่ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาด้านวิชาการ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ด้านงบประมาณเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคเงินมากที่สุด แต่ในการวางแผนการใช้จ่ายเงินนั้นชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ด้านบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ในด้านการบริหารงานทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่ในลักษณะของการบริจาคเงิน

2. ปัจจัยด้านยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาตามแนวทางดัชนีสมดุลทั้ง 4 มุมมอง ได้แก่ (1) มุมมองด้านประสิทธิผลของภารกิจ (fiduciary perspective) (2) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (internal process perspective) (3) มุมมองการเรียนรู้และการเติบโต (learning and growth perspective) (4) มุมมองด้านผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย (customer perspective) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน มาจากสภาพแวดล้อมที่ดี สามารถปฏิบัติตามนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ดี ทั้งนี้ นโยบายการบริหารที่ดี สู่การปฏิบัติได้จริง การจัด

โครงสร้างองค์การ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร คุณภาพบุคลากร งบประมาณหรือแหล่งเงินทุน กระบวนการพัฒนาผู้เรียน เทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์การที่ดี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิสา บุญจิตร (2552) ได้วิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลองค์กรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสอดคล้องกับเนาวเรศ น้อยพานิช (2552) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลองค์กรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มี 8 ปัจจัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอก นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ โครงสร้างองค์การ คุณภาพบุคลากร ลักษณะงาน ลักษณะผู้รับบริการ เทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์การ ร่วมกันอธิบายประสิทธิผลองค์กรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ร้อยละ 88.00 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพันธ์ นิเมะวัลย์ (2554) เรื่องการประยุกต์ใช้ดัชนีสมดุล เพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้ตรวจสอบความสำเร็จการบริหารสถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และบริหารทั่วไป ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่ใช้คู่มือการประยุกต์ใช้ ดัชนีมีความสำเร็จสูงขึ้นหลังทดลองและสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้คู่มือ

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 1 มีผลดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนน O-net ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก 5 กลุ่มสาระ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และกลุ่มสาระสังคมศึกษา และการประเมินผลของสมศ. รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ผลเป็นบวก เพราะว่าการกลุ่มสาระวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา เป็นวิชา

บังคับตามโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้เรียนต้องเรียนให้ผ่านและทำคะแนนให้ดีจึงจะผ่านตามเกณฑ์ และสอดคล้องกับเกณฑ์ที่สมศ.นำมาประเมินผลด้วย ดังนั้นจึงทำให้คณะผู้บริหารมีความตั้งใจและเข้มงวดกับครูในการจัดกระบวนการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนทุกโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาเหมือน ๆ กันทุกโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดไว้ด้วย โดยอาศัยการถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนอาวุโสซึ่งมีจิตอาสาให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้เข้าใจแล้วคิดเป็น ทำเป็น ประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌัญญานันต์ รักนาค, อัมพร ม้าคนอง และอลิศรา ชูชาติ (2552) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการถ่ายโยง การเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านการแก้ปัญหา การให้เหตุผล และการเชื่อมโยง หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ. ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกุล เอกวางกูร (2551) ซึ่งได้ศึกษา เรื่องการวิจัยและพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการระดับประถมศึกษาผลการวิจัยพบว่า ระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบด้วยกัน คือ (1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การสนับสนุนของผู้บริหาร การพัฒนาครู และหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ (2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ ได้แก่ การดำเนินการเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตั้งแต่การวางแผนการวัด การออกแบบการวัด การดำเนินการวัด และการให้ข้อมูลป้อนกลับโดยอาศัย การบริหารจัดการและการทำงานเป็นทีม (3) องค์ประกอบด้านผลที่เกิดขึ้นจากระบบ ได้แก่ พัฒนาการของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ

พัฒนาการของครูผู้สอนในด้านความรู้ ทักษะ และ เจตคติต่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบ บูรณาการ และ (4) องค์ประกอบด้านการให้ข้อมูล ป้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการทดลอง ใช้ระบบพบว่า ทีมครูผู้สอนสามารถนำระบบไปใช้ วัดและประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) และประเมินผลสรุปรวม (summative evaluation) รวมทั้งการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อพัฒนา ผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการของ ตนเองได้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงขึ้น ส่วน ครูผู้สอนมีความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการ และมีเจตคติที่ดี ต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการ

สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของการจัด การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีการ Stepwise Multiple Regression แบบ Stepwise และสามารถนำมาสร้างสมการเพื่อ พยากรณ์ และ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

$$\hat{Y} \text{ (คณิตศาสตร์)} = 26.420 + 0.484$$
 (ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน(X3)) - 0.347 (ปัจจัย ด้านประสิทธิผลองค์กร (X2)) แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน ซึ่งได้แก่ การจัดการ โครงสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ศึกษา การบริหารจัดการ การสร้างแรงจูงใจและภาวะ ผู้นำ ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย การแปลงนโยบาย การจัดทรัพยากร การวางแผน และการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ส่งผลต่อการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์อย่างแท้จริง ทุกกระบวนการ เช่น มี ครูสอนดีหรือบุคลากรดี สือดี และให้ความสำคัญกับ ผู้เรียน จึงทำให้ประสิทธิผลออกมามี ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของ Kaplan and Norton (2004, pp. 43-

46) กล่าวว่า กระบวนการภายใน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) การบริหารจัดการ (operations management) (2) การบริหารผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ เสีย (customer management) (3) นวัตกรรม (innovation) (4) การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และความ รับผิดชอบต่อสังคม (regulatory and social) เป็น ปัจจัยที่ส่งผลในเชิงลบคือปัจจัยด้านประสิทธิผล องค์กร ซึ่งได้ประกอบด้วย ความสำเร็จของภารกิจ 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้าน บริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป สามารถ บริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายของ การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษาได้ แต่ไม่ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์

$$\hat{Y} \text{ (ภาษาไทย)} = 33.849 + 0.372$$
 (ปัจจัย ด้านนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (X1)) อภิปรายได้ว่า จากสมการพยากรณ์ จะเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อวิชาภาษาไทยมีเพียงปัจจัยเดียว คือ ปัจจัยด้านนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ และเป็นในเชิงบวกหรือส่งเสริมสนับสนุน กัน แสดงให้เห็นว่า นโยบายของสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย แนวทาง หรือกระบวนการดำเนินการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ให้มี ประสิทธิภาพประสิทธิผลที่ดี โดย มีการกำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาและมีการกำหนดวิสัยทัศน์ (vision) พันธกิจ (mission) ประเด็นยุทธศาสตร์ (strategic issue) เป้าประสงค์ (goal) ผลผลิตของ แผนยุทธศาสตร์ (strategic plan output) เป็นปัจจัย สำคัญที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาภาษาไทย การเรียนการสอนของพระภิกษุ สามเณรหรือผู้เรียน และเป็นวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนเพราะเป็นวิชาบังคับ พื้นฐานอยู่แล้ว อีกทั้งควบคู่ไปกับการเรียนวิชาบาลี ไปด้วย เรียกได้ว่า นโยบายของสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะเน้นกับการเรียนวิชาภาษาไทยและภาษาบาลี เป็นหลักสำคัญจึงทำให้ผู้เรียนใช้เวลากับการเรียนมากกว่าวิชาอื่น ๆ จึงส่งผลไปทิศทางเดียวกันดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญแข ดวงขวัญ (2548) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน ของนักศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า วิชาภาษาไทย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ ระดับ .01

\hat{Y} (ภาษาอังกฤษ) = 19.047 + 0.540 (ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน (X3)) ปัจจัยที่ส่งต่อการจัดการสอนวิชาภาษาอังกฤษ มีเพียงปัจจัยด้านกระบวนการภายใน และมีทิศทางในเชิงบวก แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน ซึ่งประกอบด้วย การจัดโครงสร้างองค์กร การบริหารจัดการ การสร้างแรงจูงใจและภาวะผู้นำ ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ส่งผลต่อการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เพราะองค์กรให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ในทุกกระบวนการได้ดี เช่น จัดให้มีครูสอนดีหรือเจ้าของภาษามาสอนให้ความรู้ มีสื่อการสอนดี และให้ความสำคัญกับผู้เรียน จึงทำให้ประสิทธิผลออกมาดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kaplan and Norton, (1996, pp. 26-27) ได้กล่าวถึงมุมมองด้านกระบวนการภายในว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้ห้องกรรบรรลุเป้าหมายในมุมมองด้านอื่น ๆ การวัดมุมมองด้านนี้คือ การกำหนดการควบคุมกำกับ และการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในองค์กร ประเด็นที่สองคือ การใช้นวัตกรรมในกระบวนการดำเนินงานภายในองค์กร ได้แก่ รูปแบบการผลิต การพัฒนาผลผลิต และกระบวนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยการผลิต

การตลาดและการบริการหลังการผลิต จึงทำให้ประสิทธิผลออกมาดีได้

\hat{Y} (สมศ.) = 1.630 + 0.257 (ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน(X3)) เมื่อดูจากสมการพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อ สมศ. เป็นปัจจัยด้านกระบวนการภายใน และมีทิศทางเชิงบวก แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านกระบวนการภายใน มีส่วนสำคัญในการวัดผลและประเมินผลของ สมศ. เพราะว่าปัจจัยด้านกระบวนการภายใน เป็นเรื่องของการจัดโครงสร้างองค์กร จัดกระบวนการบริหารจัดการองค์กร การวางแผน การปฏิบัติตามแผนหรือนโยบายที่กำหนดไว้และการติดตามวัดผล และประเมินผลงานหรือเป้าหมายขององค์กรหรือสถานศึกษานั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kaplan and Norton, (1996, pp.26-27) ได้กล่าวถึง มุมมองด้านกระบวนการภายในว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายในมุมมองด้านอื่น ๆ การวัดมุมมองด้านนี้คือ การกำหนดการควบคุมกำกับ และการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานในองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีในทุกมุมมองอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ดังเช่นเกณฑ์การประเมินของ สมศ.ก็สอดคล้องและครอบคลุมทุกมุมมองด้วยเช่นกัน เช่น ด้านองค์กรหรือสถานศึกษา ด้านผู้นำสถานศึกษาหรือบุคลากรครู และด้านผู้เรียนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ก็มีการวัดผลและประเมินผล ทั้งประสิทธิภาพประสิทธิผลและความพึงพอใจด้วยเช่นกัน

\hat{Y} (คุณลักษณะ) = 0.111 + 0.520 (ปัจจัยด้านการเรียนรู้และพัฒนา (X4)) + 0.219 (ปัจจัยด้านผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง(X5)) + 0.170 (ปัจจัยด้านประสิทธิผลองค์กร (X2)) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะ ที่พิจารณาจากสมการพยากรณ์ มีอยู่ 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการเรียนรู้และพัฒนา (X4) ปัจจัยด้านผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง(X5) และ

ปัจจัยด้านประสิทธิผลองค์กร (X2) ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยนั้นส่งผลในเชิงบวกทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทั้ง 3 ด้านส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก (ยกเว้นปัจจัยด้านกระบวนการภายใน) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกุล เอกวารงกูร (2551) ได้ศึกษา เรื่อง การวิจัยและพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการระดับประถมศึกษาผลการวิจัย 1) องค์กรประกอบด้านผลที่เกิดขึ้นจากระบบ ได้แก่ พัฒนาการของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และพัฒนาการของครูผู้สอนในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทั้งผู้บริหาร ทีมครูผู้สอน และผู้เรียนมีความพึงพอใจ และเห็นวาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้องครอบคลุม มีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ผลจากการวิจัยทำให้ทราบว่า ปัจจัยด้านนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และปัจจัยด้านยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาตามแนวทางดัชนีสมดุลทั้ง 4 มุมมอง ได้แก่ (1) มุมมองด้านประสิทธิผลของภารกิจ (2) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (3) มุมมองการเรียนรู้และการ

เติบโต และ (4) มุมมองด้านผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ไม่ได้ส่งผลต่อประสิทธิผลหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาสังคมศึกษาเลย แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และปัจจัยด้านยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาตามแนวทางดัชนีสมดุลยังไม่สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งสองวิชา นี้ ดังนั้นควรปรับเปลี่ยนนโยบายหรือยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทของผู้เรียนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้และได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ให้มีมาตรฐานหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดี บุคลากรครูมีความรู้ความสามารถในรายวิชาที่สอนดี มีสื่อการสอนหรือเทคโนโลยีที่ดี มีการติดตามและการวัดผลประเมินผลที่เป็นสากล เพื่อเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปด้วย

ดังนั้นผู้กำหนดนโยบายแห่งรัฐ หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติควรกำหนดนโยบายให้ชัดเจนและติดตามประเมินผลพร้อมกันนั้นจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาได้ให้ความสำคัญเพื่อร่วมกันพัฒนาการศึกษาขณะสงฆ์ไทยอย่างจริงจังและพัฒนาการศึกษาไปทิศทางเดียวกัน มีระบบการติดตามความก้าวหน้าของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องทั่วถึงทั้งประเทศ เพื่อสร้างมาตรฐานทางการศึกษาด้วยกัน ทั้งนี้อาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎณี มหาวิทยาลัย. (2547). *แนวคิดการบริหารแบบ Balanced Scorecard*. ค้นจาก
www.geocities.com/vichakarn2002/scorcard.doc
- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). *แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนา
การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (พ.ศ. 2553 – 2562)*.
- ญาณิศา บุญจิตรี. (2553). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์กร ของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา. ปรินญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.*
- ภัทรพร อุดพันธ์. (2551). *แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาคใต้.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทาง
การศึกษา. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ณัฐกานต์ รักนาค, อัมพร ม้าคนอง และอลิศรา ชูชาติ. (2552). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
ตามแนวคิดการถ่าย โยงการเรียนรู้. ปรินญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เนาวเรศ น้อยพานิช. (2552). *รูปแบบการจัดการองค์กรเครือข่ายการจัดการศึกษานอกระบบในชุมชน.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 3(2), 126-127.*
- เพ็ญแข ดวงขวัญ. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มหมวดวิชาพื้นฐาน ของนักศึกษานอก
โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร. ปรินญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พิกุล เอกวางกูร. (2551). *การวิจัยและพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบบูรณาการระดับ
ประถมศึกษา. ปรินญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุรพันธ์ นิเมะวัลย์. (2554). *การประยุกต์ใช้ ดัชนีสมดุล เพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
ดุษฎีนิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- Kaplan, R. & Norton, D. (1996). *The balanced scorecard : Translating strategy into action* , M. A., Harvard
Business School Press.

